

Barcelona 6 de Setembre de 1923

La Torratxa

Any XLVI Número 2322 15 cèntims — Atrassats, 30

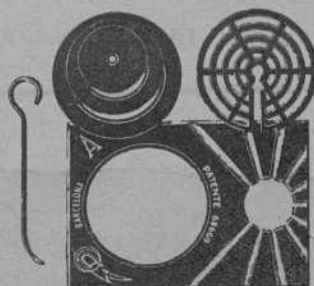
HEMEROTECA
MUNICIPAL

LA POR

—Estigues quiet, «Moro», que em faràs perdre l'equilibri!

PLANXA "CUBRE-HORNILLO D"

Llimpiesa :- Comoditat :- Economia :- Rapidesa

L'invent més senzill i més pràctic conegut. S'adapta a qualsevol fogó de carbó i de llenya sense cap classe de treball. **De venda** en totes les principals tendes de ferreteria i bateria de cuina
Tamany 26 X 37 c/m. Ptes. 15

DIPÒSIT GENERAL: **DE-NEGRI** - Rambla de Catalunya, 43.—Contra envió de Ptes. 15 en Gir postal o segells de correu, es remet a totes les estacions de ferrocarrils d'Espanya franc d'emalatge

Acaba de sortir el catàleg

ESPORTS - SANROMA

Demaneu-lo avui mateix S'envia gratis

A. SANROMA - Balmes, 62 - BARCELONA

(Si desitja s'enviï certificat, enviï 30 cèntims en segells)

—Ja li tinc dit: No compti amb mi, si a l'habitació no hi té la Làmpara

VULCAN 1/2 WATT

La trobarà a la
Rambla de les Flors, 26 (Botiga)

Banc de Barcelona

Aquest Banc en sa Casa Central i en la Sucursal número 1, continua realitzant les operacions de Compra i Venda de Valors, Renovacions, Conversions, Canvis, Agregació de Fulles de cupons i Revisió de llistes d'amortitzacions

Admet en dipòsit tota classe de valors

PIANOS ELECTRICS PER A BAR

GRAN MARCA ALEMANYA

FRATINOLA

PREUS I MODELS DIFERENTS

Marca Registrada

ROTLLOS DES DE 5 PTES.

Sovinteig de Novetats

Ocasions en aparells procedents de canvis per : les nostres marques :

CASA WERNER

RAMBLA CATALUNYA, 72 (CANTONADA VALENCIA)

Telèfon 932 G.

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
Llibreria Espanyola, Rambla del Mig 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5

Assalts i pel·lícules

Després de Barcelona, Manresa; després de Manresa, Madrid; després de Madrid, Gijón... L'atracament ha esdevingut, amb l'*A B C*, els toros, la germanofília i *La Montería*, un nou motiu d'unitat nacional. Lo que En Cambó no va aconseguir, ho han lograt els atracadors. L'imperialisme de l'atracament s'ha estès per l'Espanya gran. No hem exportat idees, no hem conseguit articular la nostra política amb la general espanyola, no hem conseguit influir ni en art ni en ciència ni en política, però surt un lladre a Catalunya i en fa cent a Espanya. Està vist que és més fàcil el proselitisme pel mal que pel bé.

Diuen que'n té la culpa el cine... Potser sí, que així com els nanos se disfressen de Charlot per Carnestoltes, els grans se disfressen de *Mano que aprieta* en els restants dies de l'any, i que així com a Espanya surten toreros perquè es veuen toros, i no pas a Alemanya on no se'n veuen, contemplant pel·lícules folletinesques amb pistoles, mans enlaire, autos vertiginosos i escamots de lladres que's presenten a robar, roben i fugen en cinc minuts, alguns espectadors cinematogràfics se decideixen a anar an el Banc d'Espanya a robar.

Aquesta teoria que explica els atracaments per la influència del cine, té a favor seu que on se donen més assalts a banques i despatxos és als Estats Units, metròpoli del cine. És una raó, però la decisiva seria l'interrogatori dels atracadors per a esbrinar la influència que ha tingut en les seves malifetes el cine, perquè pot donar-se el cas de que an els atracadors, no els hi agradi i prefereixin la sarçuela, o que si van al cine, lo que més els hi arribi a l'ànima sigui la Bertini. Recordem aquell rei antropòfag de «Paradox-Rei» el qual mentre ingeria un trosset de criatura afirmava que ell, en el fons, era un sentimental. Aquests atracadors qui sap si són, també, uns senti-

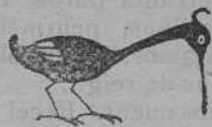
mentals, i si no prefereixen la Bertini, com hem dit, an En Ryan (a) «Puñales».

Jo crec que el cine no té res que veure amb aquests assalts. Si fos lo contrari, es donarien a altres llocs d'Espanya, i no solament a Barcelona. A Andalusia els «bandidos generosos», a València els rodors, a Galícia els Mohameds Casanovas, i, a tot arreu, els lladres, deixarien els vells procediments per a assimilar-se als del cine. I no ho han fet. Però, un dia, a Barcelona, s'assalta un tren, l'assalt té un èxit amb baixes, i des de llavors els atracaments no han tingut fi. L'èxit ha excitat l'ambició, i lo que era característic de Barcelona, s'estèn, amb èxit, per la península.

«A robar al Banc d'Espanya» es deia. Els lladres, tant i tant ho han sentit dir, que han robat al Banc d'Espanya. L'operació ha reïxit, i la impunitat farà més per l'extensió del delictes, que mil pel·lícules. Si, al contrari, els primers cops haguessin fallat, totes les pel·lícules ianquis, no haurien fet un deixeble viu. Si un innovador troba un nou sistema de robar més ràpid i més segur, el lladres l'adoptaran, es dongui o no en el cine.

El trabuc antic és la browning d'avui, el cavall és l'autc, l'expoliat un Banc i no particular, un despatx i no una diligència. No s'havien imaginat les pel·lícules de bandes de lladres, i ja havia aparegut En Bonnot. Però per sí o per no, seria preferible que fossin suprimits els «films» de lladres, essent substituïts per altres on a cada escena hi hagués un petó.

PARADOX

DEL CAMP

VII

La pluja

La primera hora de la tarda l'Antonieta, una criada de la casa, ha dit:

—Tindrem aigua. Aquests trons—un tronar opac, com si lluny toquessin el tambor—estan ficats dintre el mar y no volen sortir.

Aquestes notícies l'Antonieta les diu amb una alegria que no pot dissimular. La seva alegria vol dir: Aquesta tarda us haureu d'estar tancats a casa! No

podreu sortir a fer la mona a la carretera! No podreu anar a despullar figueres, seps i avellaners! No podreu anar a fer el cursi al Casino!

Però l'Antonieta s'enganya. L'estiuejant és un animal que té molta resistència. Contra l'estiuejant res hi poden el sol, la pluja i la calamarsa. Ve't aquí perquè els nostres amics de ciutat m'han deixat sol a la casa amb l'Antonieta, la seva mare, que és una vella negra i arrugada com una pansa, una senyora idiota i sorda que fa tres anys va començar un jersei de ganxet, hi ha treballat cada dia i encara no el té acabat, dos bailets plens de mocs i de sang, i un gos que té nom de boxador: «Siki», i és més pacífic que un tenor còmic.

El cel s'ha tornat de color de tinta desfeta amb aigua. Un llampec lívid l'ha ratllat. El gos ha començat a gigolar porugament. I ha esclatat un tro terrible. Després una bufarada rabiosa de vent ha arremolinat la terra, unes fulles, uns papers. Hi ha hagut un moment de pausa. Ha passat, esporuguit, un vol d'ocells. I han caigut, grosses, amples, sonores, les primeres gotes de pluja. I s'ha fet fosc. Amb prou feines s'hi veu dintre aquesta cambra on jo escric i on la mare de l'Antonieta repassa la roba blanca i la senyora sorda treballa en el jersei etern. Davant la porta que s'obre al pati, una porta romànticament emmarcada de passioneres, s'exten una espessa cortina de fils d'aigua.

L'Antonieta està molt contenta. Diu: —Aquesta pluja farà saó.

L'Antonieta és una noia alta, flaca, amb propensió a la tuberculosi—malgrat viure en el camp—de color de terra seca o de pa brú de pagés. Té el nas, punxagut, refilat, molt separat de la boca, ampla, un xic sortida endavant, de llavis prims i color d'esbargínia. Té un monyo, sobre la nuca, pesant, voluminós, com els de les gitanes que pinten els pintors d'«espanyolada.» L'Antonieta s'alegra de que hi hagi saó perquè, així, aviat es faràn bolets. Jo em crec que'ls bolets li agraden a l'Antonieta. Però no, és que'ls va a vendre a Granollers, aquest poble tan característic, tan simpàtic, tan amable, on hi viu una gent sana de cos i d'esperit que és la gent que sap riure millor al món. L'any passat l'Antonieta, venent els bolet collits per ella, va guanyar seixanta duros. Els bolets que cull l'Antonieta són rovellons, pentinelles, poagres, fredolics, tófonos, pebrassos, rossinyols, groguets, péus de rata, mocosés, ous de reig...

Plou, plou furiosament. El cel té un color gris brut. L'un tro segueix a l'altre. En una casa veïna sonen unes veus d'infant. De fora, per la porta oberta, entra la forta, aspra, deliciosa, olor dels pins de la terra mullada, de les bones herbes de la muntanya.

Al caure la tarda com no hi havia electricitat la Antonieta ha encés un quinquè de petroli, l'ha posat damunt la taula, davant meu. La llum del quinquè de petroli és una llum que aquieta l'esperit, qu'el torna bo, que dona pensaments suaus, apacibles, tendres.

A altes hores de la nit, amb la finestra de la cambra oberta a la nit, se veu brillar alguna estrella, se sent la olor de la terra més forta, més aspra, més deliciosa que mai. Se sent també cantar als grills, els comuns amb una única nota triple, sostinguda i persistent; els reials amb una nota intermitent i greu. Se sent també, de tant en tant, la flauta trista d'un garipau.

Demà hi haurà sol. Però ja no serà el de l'estiu.

LLUÍS CAPDEVILA

Taules

—Però, ha vist? Encara no són diputats ni En Torras ni En Trías.

—Si, ja ho hem vist.

—La Junta del Cens, no ha gosat proclamar ni a l'un ni a l'altre.

—Ho farà el Suprem.

—I ca! El Suprem, cregui'm, tornarà a anular l'elecció.

—No, senyor, no, proclamarà an En Torras perquè és dels seus.

—Doncs jo crec que no. En aquestes eleccions s'ha d'acabar de complir el destí.

—No ho veig clar.

—Doncs jo sí. En Torras ha fet exactament igual que En Trías i viceversa. Cap d'ells ho ha fet millor que l'altre. Sap la *martingala* dels dos? En alguns llocs on havia de guanyar En Torras, arribada l'hora de l'escrutini, s'aixecaven els interventors d'En Trías i marxaven. Així les actes no eren complertes. On havia de guanyar En Trías, els d'En Torras tingueren la mateixa pensada.

—De manera que tingueren la mateixa pensada.

—Idèntica. I naturalment, els dos guanyaren, els dos segueixen tenint-se per diputats, cap dels dos ha estat proclamat per la Junta del Cens, i lògicament el Suprem hauria de rentar-se les mans i d'ls-hi: Senyors Torras i Trías: Tornin a començar. Són taules. I per a que no ho tornin a ésser, busquin uns altres trucs que no coincideixin.

Els extremistes

La Veu de Catalunya, encarant-se amb els de *La Publicitat* els hi ha dit: «Nosaltres som més que separatistes».

Naturalment, ningú sap lo que *La Veu* ha volgut dir. Nosaltres, encara que sospitem que vol, sobre tot, la felicitat de Catalunya, tampoc. Però a nosaltres ens ha fet enrecordar d'una frase semblant que sentírem fa uns deu o dotze anys an el senyor Batalla, ex regidor.

Era en el temps de l'Esquerra, i En Batalla, prenia part en un míting de barriada obrera. No's tractava de nacionalisme, sinó de radicalisme i En Batalla, emportat per l'inspiració digué:

—Nosaltres som més que republicans, som més que socialistes, som més que anarquistes...

L'auditori restà sorprès, primer, encuriósit, després, davant d'aquell extremista que era més que anarquista. Però En Batalla els tingué només que uns quants segons amb el dubte.

—«...som més que anarquistes. Volem—terminà dient amb energia imponderable—volem la pau i la tranquil·litat de Barcelona.»

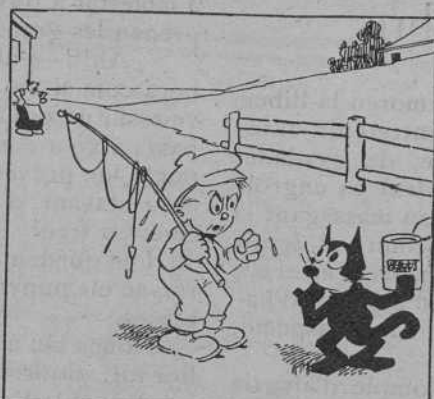
A *La Veu* se veu que ha entrat de redactor el senyor Batalla.

UNA CRIATURADA

(De fora casa)

—Et juro que pescarem!
—Vols dir que no ens pescarà la mare a nosaltres? La mare diu que 's molt dimoni!

—Em sembla que la pesca se'ns en ha anat a l'aigua.

—Au, cap a casa. a espolsar mantes. I tu, esgarria cries, fora d'aquí!

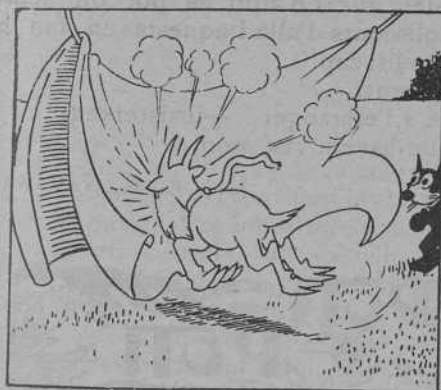
—Sempre me la carrego per tu!
—Però jo sempre et salvo. Veuràs...

—Amb aquest pot de pintura i el meu instint artístic, t'estaïvo que facis d'espolsador.

—Aprèta, banyut!

—Això va de primera!

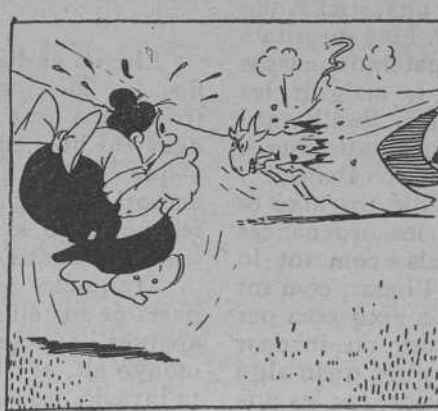
—Aprèta, noi, que'is peixos s'impacienten!

—No et sembla que és millor que els peixos vagin picant que no espolsar mantes?

—Pobret! Com treballa!

—Al, Verge Santíssima!

—A nosaltres sí que'ns han ben picat!

PAT. SULLIVAN

L'onze de setembre

Així com en altres països commemoren la llibertat retrobada, ací ens hem d'entretenir exterioritzant les ànsies del poble, del verdader poble català que, a mesura que'l seu ideal va engroixint, les cadenes que l'oprimeixen li van massessant la carn. I el poble sofreix al sentir-se oprimat, al sentir que'l vestit, fins al mateix vestit, se li cenyeix en el cos com si pretenguessin—els que li venen a pesar d'haver-lo teixit el mateix comprador—donar-li l'aspecte, d'un ballador de *peteneres*.

Però ve el dia que aquest poble s'omple d'alegria i el *castiz trajiño* li ve tant estret que fins obliga a que l'ideal català s'en desembarasi.

I surt amb al seu, i perxò surt alegre; i si l'endemà es veu obligat a posar-se de nou el de les opresions, ho fa perquè no li esgarrapin les gatoses que broten arreu de la terra catalana.

Es el jorn que imposa el seu dret. Es el dia que amb l'àhima encesa per l'ideal, surt de cara el sol, el sol mateix que fou testimoni de la data que tant bé es recorda i que representa un ànim més, un parèntesi de seny i una pausa perquè es pugui esbravar el desig de llibertat.

El rigorisme a l'estranger

Jo he corregut molt món, he dit sempre. Doncs bé: la bona veritat és que jo no m'he mogut mai d'ací; però com que això de dir que s'ha corregut molt món vesteix, em cal dir-ho per a que surti millor el que penso explicar-vos.

Quedem, doncs, en que jo he trepitjat abundantment terres estrangeres i he tingut sovint ocasió de adonar-me de que aquells països no són tal com els pinten.

Si escolteu als que fuetegen la immoralitat i el malparlar—ara que sembla que s'estila—sentireu dir:

—Això no passa més que aquí! És un fàstic! Aneu pel carrer i tot són renecs i paraulotes. I les autoritats tan tranquiles. Ningú no fa res. Als mateixos nassos dels guàrdies es malparla en alta veu i, malgrat les ordenances municipals, malgrat les lleis de l'Estat i malgrat tot, els guàrdies resten tan encantats com si haguessin escoltat un paragraf d'En Blasco Ibáñez!

I com que ells mateixos saben que dir tot això és igual que no dir res; car invocar aquí les ordenances municipals, com els guàrdies municipals i com tot lo municipal, exactament que les lleis de l'Estat, com tot lo de l'Estat i l'Estat mateix, tant per a això com per a qualsevol altra qüestió, és talment com no invocar res, puix res de tot això apareix per enlloc quan algú ho necessita (o si apareix encara és pitjor, car les poques vegades que es fa notar sa presència sols és per

a molestar a tothom) els esmentats fuetejadors emprenen les grans exclamacions de segur efecte:

—Ah!!!—i al llençar aquest «Ah!!!» obren una boca com si no haguessin menjat en quinze dies i veiessin un pollastre rostit. —Si fos a l'estranger! No passa això a Anglaterra, no! Ni als Estats Units tampoc! Que provessin allí de llençar una expressió grollera davant d'un representant de l'autoritat! No tindrien fred!

I es queden tan satisfets, després de tossir i estirar-se els punys, havent dit tan transcendents paraules.

Doncs bé; a l'estranger passa igual que aquí. Millor dit, pitjor.

Aneu als Estats Units, aneu a Anglaterra, poseu-vos davant dels més severs polissonts, dieu-los-hi el més recargolat, intrincat i combinat renec que mai haguet sentit al més ferreny carreter fent camí amb tres mules guites i el carro curull per qualsevol via de conservació a càrrec del Ministeri de Foment madrileny (que ja és dir) i... es queda tan tranquil i somrient com el més panxa-contenta senyor Canons estuejant a Sant Hilari, si no esclata a riure senyores-tevescament, aguantant-se la panxa!

Que no? Jo n'he fet la prova en varis dels meus viatges per arreu del món. Podeu ben bé creure que és cert.

Ara, que si això aneu a explicar-ho a qualsevol d'aquests senyors que tant lloen l'«estranger» us començarà a desvirtuar-ho, a treure-li importància, a donar poc crèdit a la prova.

—Està clar—diuen. —Li devia dir en català!

Ai, ai! Que no és de que es digui i es deixi de dir en català del que es queixen? Doncs en català, igualment que davant dels *guris* d'aquí es pot dir sense por davant dels poliseonts d'allà i aquests en fan el mateix cas que aquells: cap!

No val el raonament.

—Ja us dic que a l'estranger...—insisteixen.

Sort que els que havem vist món...!

MIQUEL R. NAVARRA

«Una fiesta en Montmartre»

Llegim el diari, llegim totes les seccions del diari, fins les més insignificants, ja que sempre s'hi pot trobar una nota graciosa, una nota interessant. Pel diari ens hem enterat de que en un poble de la costa—que és el Vitigudino de Catalunya, castell feudal i empori de la cursileria—la *colonia* ha celebrat una festa com no se'n veuen gaires. «Una fiesta—o una *noche*, no n'estem segurs—en Montmartre.»

D'aquelles torretes que semblen fetes amb turrans, pasta de tortell i sucre candi, han començat a sortir apatxes i apatxes, amb la clàssica gorra, el clàssic monyo alt, el clàssic devantalet vermell. Això, aquesta invasió, ha esporuguit un xic als senzills habitants del poble. Però després s'han tranquilitzat.

EL SAVI DISTRET

—Es un noi!
—Digui li que passi.

—Són els beneits de la colònia—han dit.

Aquells apatxes han invadit el Casino, un xic avergonyits d'aquelles robes. Eren uns apatxes que parlaven castellà—un castellà grotesc de sainet,— i bevien cafè amb llet. El cafè amb llet és una beguda conservadora i burgesa. Uns apatxes que beguessin cafè amb llet no serien molt perillosos. Però nosaltres no hi entenem, es veu, perquè el diari assegura que «la fiesta tuvo mucho ambiente».

El bon caçador

Primer de setembre! Ha acabat la veda. Surten de ciutat els caçadors.

Abans el nostre caçador era un bon senyor inofensiu que apenes feia mal als conills. Ell caçava o no caçava: però anava a caçar. Del mal caçador ja no n'existia ni la llegenda.

Aquest any la cosa ha canviat. Els caçadors han augmentat en quantitat atterradora per a les pobres bestioles boscatanes.

Han augmentat i ha canviat el seu aspecte: Dels caçadors d'abans d'aspecte mansoi, inofensiu, ha fet pas al caçador d'aquest any, arrogant, fier, amb carrabina nova, amb sarrió nou, amb gossos nous de trinca.

Un amic nostre ha inquirit la causa.
El caçador s'ha fet del sometent. Millor dit: el sometenista s'ha fet caçador.
Any desgraciat per als conills.

LA TRISTESA DE LES «COLONIES»

No em refereixo a les colònies que un dia foren espanyoles. No m'hi refereixo perquè no vé a tom ni m'interessen, ni ganes.

I matem-ho que valdrà més i no vindrà d'una mort.

Em refereixo a unes «colònies» més tranquiles, més pacifiques, més inofensives: les «colònies» d'estuejants que, cada any, així que arriba la calor assalten els poblets de la costa, els de la muntanya i els que no són ni de la costa ni de la muntanya.

Les «colònies» estan tristes, com li passava an aquella princesa d'En Rubén Darío:

*¡La princesa esta triste!
¿Qué tendrá la princesa?*

La princesa, vull dir la «colònia»,—que no enté res de princesa— està trista, està més trista que una an-xova. Cada any, al arribar aquesta època, així com a la gent com cal els hi entra reuma, a la «colònia» li entra tristesa. Tristesa del camp i de la muntanya, de les roques i de la sorra. Però, sobre tot, tristesa del pagès. El pagès és l'animal que més s'assembla al camaleó, segons la «colònia».

Des de ciutat el pagès és un home vestit a lo cromo, amb robes llampants, virolades; un home senzill, ingenu, amic de tradicions, amic de costums honestes i patriarcals, després, abnegat, humil. Vist de prop canvia un xic: és esquerp, sorrut, brut, mal educat, hipòcrita, *tacanyu*, lasciu, poca solta, estúpit i explotador. Pobre del «colonial» que cau desprevingut a les mans del pagès! I hi cauen tots!

Perquè el pagès no viu de la pesca, ni de la caça, del bosc ni de la vinya: viu del «colonial». Per això

el «colonial», passat l'estiu, arriba més magre del que se'n va anar: perquè arriba de mans del pagès.

Li ha costat més diners estiuajar a qualsevol poblote de mala mort, entre porcs, fems, pagesos, el rector i el secretari del poble, que no estiuajar a Biarritz o a Deauville, entre prínceps i milionaris.

Ve't aquí la tristesa de la «colònia».

XARAU

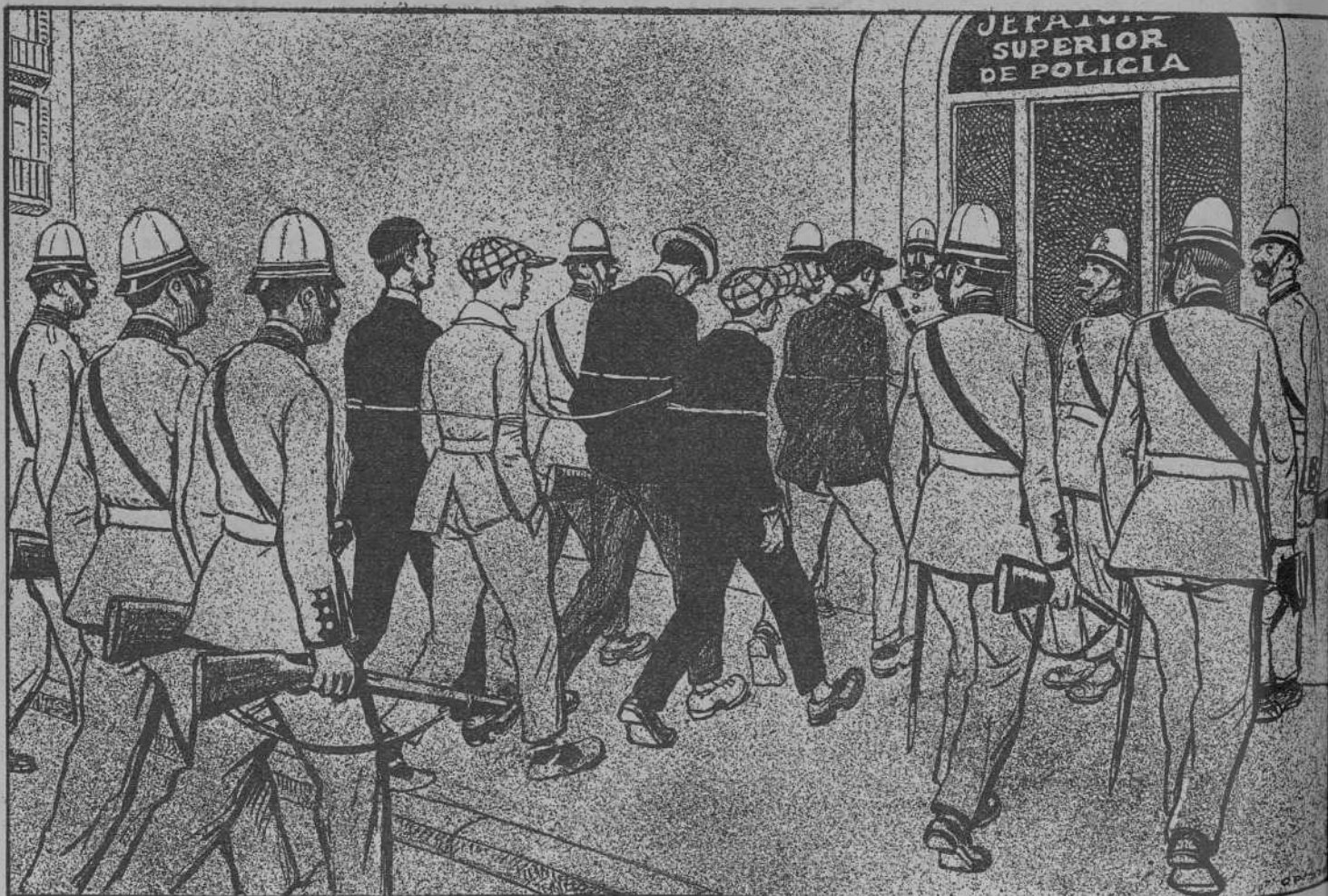

El canvi

Aquest senyor exerceix molta influència sobre el món enter; és un personatge important i de importació mineral.

Reb totes les sollicituts dels banquers i aquests, en lloc de seguir les seves variacions d'humor, en lloc de mirar de tenir-lo content, fan tot el que poden per a

ELS NOSTRES A

Com hi entren avui.

enrabiari-lo contra algunes dames o senyors monetaris supeditats a la seva severitat. Exemple: El Marc, la Corona, el Franc, la Lira, el Ruble i altres.

Però *le plus pire* és que els que més el molesten són els que més suc n'arriben a treure. I ell també en té bastant la culpa del mal que ocasiona perquè porta una vida bastant irregular i plena d'alts i baixos.

Es un intel·lectual que s'ocupa amb passió dels llibres; és un artista que no desprecia tampoc l'art, perquè l'art també és un negoci.

Té molts agents que li guarden les espatlles i moltes cases on el tenen per un sant. Els agents porten el nom d'agents de canvi.

Ha adquirit certa filosofia; aprècia els sobirans, però sap també ço que val una *corona*; admira les bones teles, però sap també ço que val un *marc*; es delecta amb els poetes, però a porta tancada, perquè sap la fam que tenen els que polsen la *lira*; i com que vol ésser franc fa bastanta bona cara als *francs* que són víctimes dels que tenen barra a *lliures*.

Com que li obliga el seu nom, té un caràcter sempre propici al *canvi*.

No hi ha cap de les seves capelletes que s'aprofitin del seu cosí germà el Vescanvi, car així que el veuen

entrar li fan pagar un vint per cent per les molèsties que ocasiona.

A les fronteres es allà on el rebaixen més. Perxò és tan criticat.

El canvi sembla que ja es cansa de la Pesseta, perquè diu que és la moneda que més canvia.

F. C.

Anem a dir que és un dir això de dir «Teló enlaire!» Com que ara no hi és pas gaire no ens parem a discutir. Prò ja vindrà el traqueteig de repeses i d'estrenes, d'obres de totes les menes fins a causar-nos mareig!

SATRAGADORS

Com surten l'endemà.

Cap a final d'aquest mes,
ja en marxa tots els *tinglaños*
Dios nos coja confesados,
per complir el nostre comès!

Llavors aquesta Secció
que encapsala «Teló enlaire»
s'haurà de tornar xerraire
i estarà en situació!

Mentre tant, dels teatres que en l'actualitat tenen el teló enlaire, hem de fer especial menció del de la «Comedia», on la companyia catalana d'Art Dramàtic Claramunt-Adrià no es cansa, istiu i hivern, posant obres de tots estils amb cura digne d'elogi.

Tenim a la vista el programa de les que es posaran aquest mes, figurant-hi d'autors En Rusiñol, l'Iglesias, En Pous i Pagés...

Hi figura també el drama *Pels nostres fills*, d'En Francesc García López «Garcilius».

Aquesta obra, quin autor és una esperança per als aimants del Teatre Català, ha sigut escullida per a estrenar-la en la funció patriòtica de l'onze de setembre, que's celebrarà en el teatre «Victoria», i els organitzadors de la vetllada tenen fe en un èxit de debó.

**

Al «Bosque» van fent plens, i s'ho mereixen.

Va pels que es queixen
que el públic s'ha retret!

Amb programes ben fets i *baratet*
la gent acut contenta a la taquilla.

Quedem que és cas d'ermilla
la crisi dominant?

Vostès diran!

**

Sabem que en el Paral·lel
es prepara molta tela.

Tres teatres de sarçuela...

Quin primer pujarà al cel?

Nou? Victòria? Apolo? Eil!

No quito ni pongo rey.

A l'«Espanyol», la colla d'En Santpere
farà coses molt grans, segons se'ns diu.
Estem per demanar-li una *entreviu*
i dedicar-li pàgina sencera!

**

Sabem que en el «Tivoli» actuarà la companyia Plana-Díaz i que té el propòsit d'estrenar, en castellà, *La dama enamorada* d'En Puig i Ferrer. Ja en donarem més notícies.

Sabem també que En Pepe Angeles ha d'arribar un d'aquests dies per a llegir dues obres a l'empresa del «Victoria».

I sabem d'un empresari que, convençut de que és cert l'adagi «Qui canta els seus mals espanta», es desfoga cantant amb música de *La Montería* lo que segueix:

Hi ha que veure la feina que dóna
formar companyies...

Hi ha que veure la gent de teatre
cercant canongies!

Per trobar l'obra de temporada
s'han de fer miracles...

Avui dia si no és perdent quartos
no hi han espectacles!

No es fa un ral, no es fa un ral, no es fa un ral,
si no s'inventa un *truco* que tingui molta sal!
Ja et dic jo, ja et dic jo, ja et dic jo,
que costa una fortuna pujar i baixà el teló!

“L'Esqueila de la Torratxa”

I

D'un *Singlot* d'En Pitarra vaig néixer,
major glòria no's pot desitjar,
i he tingut la fortuna de créixer
a l'entorn de l'enginy català.
Cada divendres surto de casa
lluïnt, airosa, mon garbo arreu,
i no hi ha poble, ciutat, ni vila,
on no s'escolti la meua veu.
Les vritats escampant, bo-i rient,
sempre vaig, fent petar mon fuet;
i a l'oïr els picarols, al moment
faig volar els borinots a pleret.
Catricl... Catrecl...

TORNADA

Per això a Barcelona
com jo no hi ha parella
puix sóc la bona estrella
que guia als ciutadans.
I al veure'm tan bufona,
amb goig i meravella,
es diuen: — Es L'ESQUELLA
l'orgull dels ciutadans.—

II

Del treball defensora a tothora
l'amor sant vaig cantant de l'obrè,
puix conservo com gaia penyora
les cançons que ens llegà el gran Clavé.
Amb alegria per tot se'm troba,
tant pels despatxos com obradors;
i quan la feina ja és acabada
jo esplai els dóno de ses labors.
Estimada em veureu de per tot,
perquè als bons sa virtut reconec,
prò als dolents no els escolto ni un mot
i en sos lloms faig petar mon fuet.
Catricl... Catrecl...

A LA TORNADA:

III

La il·lusió que ma vida alimenta
és per l'Art, a qui estimo a desdè
i vers ell, de son pas amatenta,
vaig seguint ben segura el camí.
Tant de les lletres com la pintura,
sóc defensora com la qui més;
perxò em respecten per tot Espanya
i sóc volguda dels estrangers.
Per al poble ideals recullint
de l'avenç sempre vaig frec a frec,
i a qui es torba senyalo sovint
amb la marca que deix mon fuet.
Catricl... Catrecl...

A LA TORNADA:

ROSSEND LLURBA,

A LES PLATGES ESPANYOLES

—I tu, maco, per què no et banyes?
— Perquè tinc por d'embarrancar!

L'humor dels grans homes

INNOCENCIA

Per la doble cresta roja del meu pollastre, i pel rosat de la pantufla de la meva amiga! per totes les banyes dels ben amats cornuts i per la virtut de ses sacrosantes dones! L'obra més bella que fan els homes no és ni els poemes, ni les teles pintades, ni les musiques, ni els castells, ni les estàtues més ben esculpides, són els nens. Parlo dels nens fins a l'edat de deu anys perquè després ja esdevenen homes i agafant-los per la raó no valen el que han costat; els més dolents són els millors. No són res mentre llur enteniment no l'ha embolicat la vida, car en el món no hi ha res més sant ni més plaent que el seu pareig. Això és veritat com la doble freixura d'un bou.

La reina Caterina havia fet rei al seu sogre d'un quadro de Ticià representant Adam i Eva en el moment en que Déu els deixava esbargir dintre el paradís terrenal. Eren de tamany natural i amb el traje d'aquell temps i vestits d'ignorància i calats amb la gràcia divina que els cobria. La tela fou instal·lada a la cambra del pobre rei que patia molt del mal que el matà.

Aquest quadro tingué un gran èxit dintre la Cort

i tothom el volia veure encara que ningú ho logrà abans de la mort del Rei que el volia guardar en el seu quarto mentre fos viu.

Un dia la seva nora Caterina hi acompanyà el seu fill Francesc i la petita Margot, els quals ja començaven a parlar a tort i de gairell com fan tots els nens. Havien sentit a parlar d'ací i d'allà del retrat d'Adam i Eva i amoïnaven a la seva mare perquè els hi deixés veure. Com que els dos petits entendrien molt al Rei, madame la Delfina els hi portà.

—Heu volgut veure Adam i Eva que són els nostres primers pares; aquí els teniu—digué ella.

Després deixant-los en gran manera admirats davant de l'obra, s'assegué a la poltrona del Rei que s'amorosia mirant els infants.

—Quin dels dos és Adam?—preguntà Francesc tocant amb el colzo a la seva germaneta.

—Què sé jo!—respongué Margarida.—Per a sapiguer-ho tindrien d'anar vestits.

H. DE BALZAC

DE TOT ARREU

Pintors i dibuixants, obriu l'ull: s'és obert un concurs de cartells per a anunciar l'aigua «Sterling» i s'ofereix un premi de mil andoles i de cincantes i dos accésits de dues centes; mida del cartell o'85 metres d'amplada per 1'20 d'alçada; tema i assumpte lliures; reproducció litogràfic i a tres colors. Acompanyarà els cartells un sobre clos amb el nom de l'autor. Plaç d'admissió fins al 30 de Novembre pròxim.

Per a la llegenda i demés detalls al *Círcol Artístic* d'aquesta ciutat.

Dels cartells presentats se'n farà una exposició als salons de «El Siglo».

No sé, em sembla que ja he xerrat massa.

**

En Domènec Soler ha fet una exposició de paisatges a Sabadell.

Jo m'en alegro força perquè atrevir-se a exposar

PROPOSICIÓ

—Quant me costaria el que vostè m'estimés de debó?

quadros en plena canícula anc que sia a la *Academia de Belles Arts* sabadellenca, és molt d'atreviment.

En Domènec Soler que és un bon paisatgista de factura bonica i elegant, haurà rebut no pocs elògis dels intel·ligents de la localitat, n'estic segur. Del que ja no n'estic tant, és de que hagi tingut de fer moltes *factures*.

L'Antoni Vila, altre pintor que el precedí en la exhibició paisatgística, és potser un artista més masclé i expressiu que en Soler, però no troba les harmonitzacions de tons que fan la pintura del seu company atraienta al públic.

Heu's aquí dos artistes que saben exposar-se a no vendre res.

Així no sigui.

**

Més notícies de pintors fa poques hores rebudes, Allà a París En Beltran aquell de les dones nues s'és tornat un pintor místic, però dels que es diu de punta.

El xicot segons es veu, ha passat moltes trifulques, i només pinta ara sants i frares i cucurulles.

A Amèrica En Sabater dit el pintor de les bruixes, després de guanyar molts naps arrodoneix la fortuna pintant gossos i ocellets i lloritos i marruixes.

En Larraga ha canviat, també del tot; insinúa ara en l'art que vé del hort hi està pintant moltes fruites; les pomes del pare Adam diu que admirables li surten.

En Llimona pinta flors car també ha girat la truita.

En Barrau fastiguejat de pintar tanta figura, només vol mapar carrers i places velles i brutes.

Ja en donarà ja, de joc aquest hivern la pintura!

**

Dos estrangers molt ben habillats baixen d'un auto i entrant a un centre d'informació, pregunten decidits:

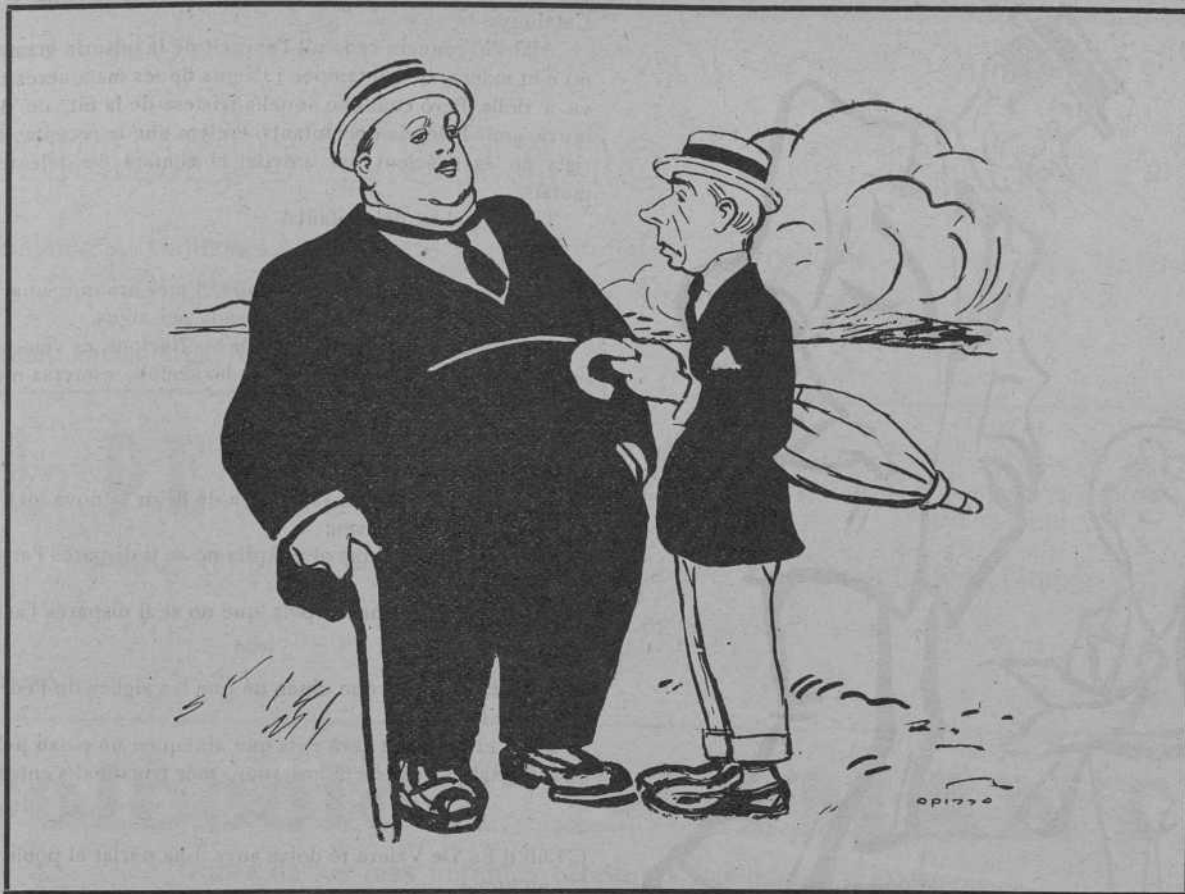
—On es troben les obres del pintor Fortuna?

—Fortuna? No el coneixem. Nó voldran dir Fortuny?

—Potser si. Veuran: ço que ens interessa és conèixer el famós quadro «La Vaqueria». Nosaltres som holandesos.

Rigurosament històric.

C. ARBÓ

EN PICH I EN GUAL

—I doncs, què farem amb això del Teatre Grec, senyor Pich?
—No farem res, senyor Gual, perquè tinc por de que me l'igualiria.

Un viu que perilla

Corre per Barcelona un subjecte, corredor d'anuncis d'un important diari de la nit, al que la gent coneix per Duch.

Molt d'ull amb aquest subjecte perquè el seu sabre és fenomenal. De totes maneres és molt possible que el millor dia algú el trobi per la Rambla i rebí del carpó.

Ell se fa passar per autor dramàtic, però és còmic, perquè fa riure a tothom!

Senyor diari important de la nit: **vagi amb compte**, que aquest subjecte, ademés de posar-lo en ridícul, s'engreixa a la seva esquena.

S'han estès els atracaments per tota Espanya, com s'estèn una taca d'oli en un drap. A Gijón, a Madrid, pistola en mà, els pistolers s'han fet amb siscentes setanta cinc mil pessetes a Gijón, dotze mil vuitcentes cinquanta a Madrid.

Potser que no sigui un mal tan gros aquest. Potser al veure

que la malura s'estèn, el Govern hi pendrà més interès que no quan tan sols la sofria Barcelona!

Un regidor va demanar que fos instal·lat un fanal elèctric davant del monument de l'últim Conseller amb cap i nervis En Rafel de Casanova. Molt bé

Però nosaltres aprofitem l'ocasió per a proposar que se n'instal·lin també en altres llocs escandalosament foscos, com per exemple el tros de la Rambla de Betlem.

Creiem que si els regidors es preocupen per il·luminar Barcelona, donaran una mica de claror a la fosca actuació consistorial.

L'empediat i l'enrejolat del Portal de l'Àngel i del carrer de la Canuda, van seguint respectivament el seu camí natural, i tot fa creure que, com les malalties cròniques, un dia o altre s'acabaràn.

Paciència, i *non grunyatís*, que deia aquell.

Els sitgetans són gent d'empenta, ara que tots els pobles d'estiu es queixen de la manca de foraster. Han començat la construcció d'un «Gran Hotel» a la barriada de Terramar, amb el propòsit de tenir-lo a punt de solfa l'estiu que vé.

Oh, i li tindran, segurament. Està clar, com que han tirat l'ull a l'Autòdrom.

DIALEG D'ACTUALITAT

— I què me'n diu del terratrèmol del Japó?
 — Que'ns en convindria un aquí, a veure si
 cabavem amb els atracadors.

A Alemanya el conseller Stresemann està decidit a deixar entrar a l'ex krownprinz. Només els calia això als pobres alemanys!

Es allò que's diu: Una desgràcia mai ve sola.

Diuen que fa fred, que ja comença a fer fred. Veritablement, comença a fer fred. Un amic nostre s'explicava així aquest canvi sobtat de temperatura:

— Jo no m'espanto perquè sé que no és cosa del temps. El temps ha refrescat... perquè els nostres regidors tornen de fora!

Un savi naturista diu que els tres elements més apropiats per guarir un poble són: el sol, l'aire i l'aigua.

Nosaltres ho creiem, però no ho veiem abastament efectiu poder desinfectar del tot l'Hotel de les Palmeres.

Hom dirà que són molts els hotels infecciosos, però nosaltres

parlem de l'hotel obert als quatre vents del mig de la Plaça de Catalunya.

Allà s'hi reuneix cada nit l'exèrcit de la misèria errant. D'aire no n'hi manca, de sol tampoc i l'aigua de les mangueres també hi va a dolls. Però com que aquella tristesa de la nit, de dies s'esborra amb l'alegria dels infants, creiem que la recepta del naturista no és suficient per a evitar el contagi de dolentes enfermetats.

Tot sia pel bé dels infants!

Això ja passa d'una broma pesada, i més ara que una derivant d'aquesta broma ha sigut passada per aigua.

Segons dades de la Societat de les Nacions, es veu que Espanya és el país que, encara que no ho sembli, esmersa més diners en la defensa armada.

Ara sí que l'han ben armada!

Són molts els que quan acabaven de llegir la nova del robatori de Gijón, exclamaven:

— Quina llàstima que al guàrdia no se li disparés l'armal

Nosaltres afegim:

— Com li devia anar el pols, que no se li disparés l'armal

Es molt trist això que diuen de que les aigües de Pedralbes estan infectades.

Però el més trist serà pels que aixequen un palau pel Rei. Si molt trigaria a poder-s'hi hostatjar, més trigarà si s'entera d'això.

El fill d'En De Valera té dotze anys, i ha parlat al poble com tot un home.

Ací tenim molts avis i molts pares del catalanisme, però encara no ha sortit cap fill d'aquest ideal que de molts anys ençà hagi dit lo que aquest noi, per defensar la llibertat del seu pare i del seu ideal.

A veure si encara tindrem de dir:

«Què fan els infants? El que no fan els grans!»

Josep Grifol: Vagi enviant i sobretot coses curtes i escrites en una sola cara. Les lleis d'imprensa així ho exigeixen.—M. U: Com es deuen haver extraviat, li agràirem repeteixi l'envio.—J. M.-F. D.-M. R: No van sortint? Doncs senyal que estàn bé.—Jaume Cadevall: Aquest cop no ha estat de sort.—J. Gomis Z: Mirarem d'aprofitar-ne algun tros.—J. Vidal i Pou i Solá: En els versos de vostès dos hi manca poesia.—C. Rodríguez: Lo mateix li diem. El senyor a qui vostè dirigeix la lletra ja fa temps que no és a la casa.—A. C. Escó: Va, que vol dir va bé.—Joan Pascual: No arriba a temps però el guardarem per a «L'Almanac.» Envii home; què fa parat?—Manel Aribau: Mirarem de que vagi arregladet.

Imp. LA CAMPANA I L'ESQUELLA, Oim, 8.—Barcelona

Pronto saldrà el interessantísimo LIBRO

El Año en la Mano para 1924

OBRA NUEVA

AÑO 1922-1923

Anuario Español de la Banca

Balances, Bancos, Agentes de cambio y bolsa, Corredores de comercio, Notarios, Direcciones telegráficas, Valores, Legislación bancaria, etc., etc.

Un tomo encuadernado a la inglesa:

Pesetas 30

EL PETROLEO

por RUFINO DUQUE

Director-gerente de la Compañía Hispano-Británica de Petróleos, S. A.

Historia, Origen, Geología, Química, Exploración, Explotación, Comercio, Monopolio y Legislación.

Un tomo:

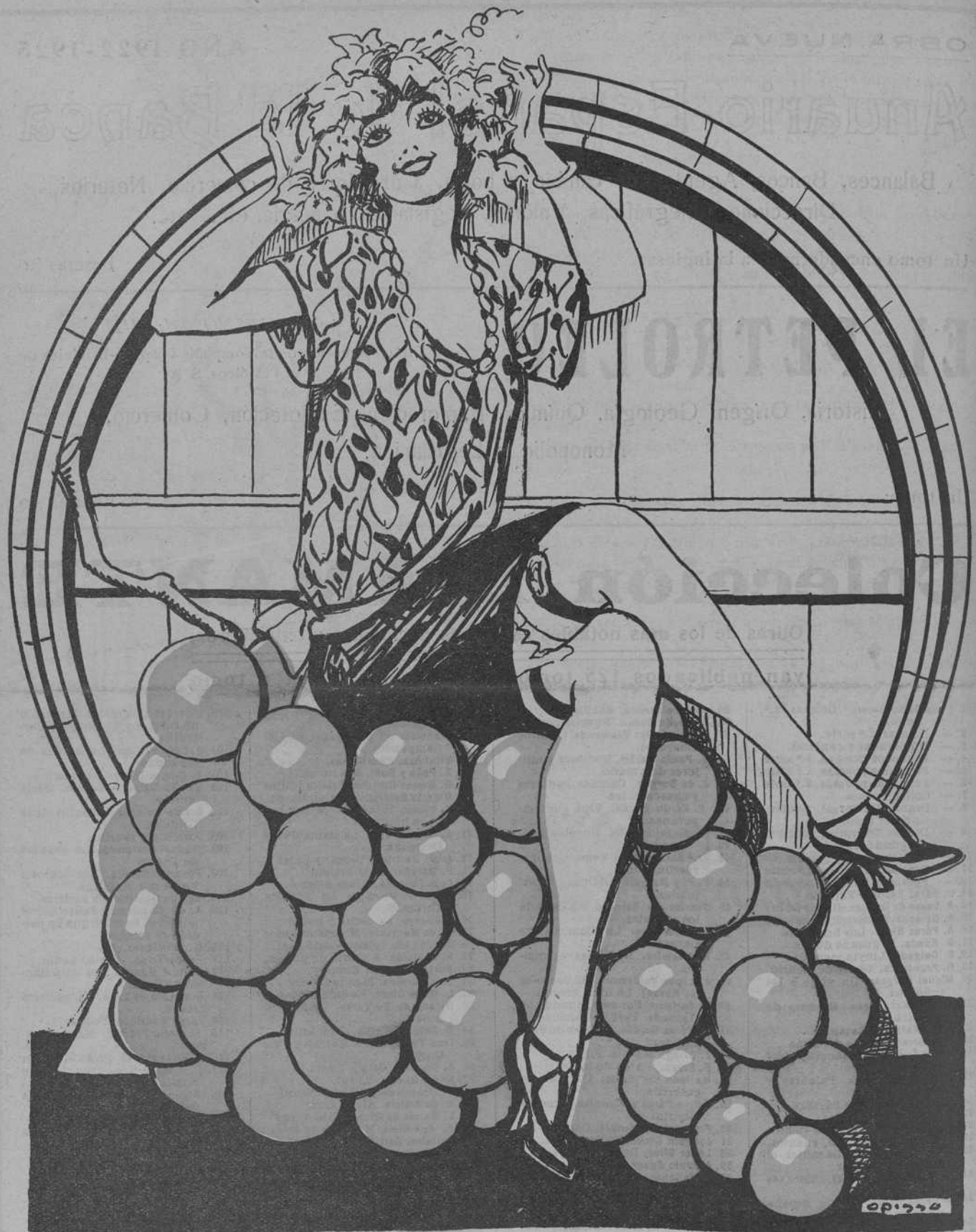
Pesetas 20

Colección DIAMANTE

Obras de los más notables escritores nacionales y extranjeros,
van publicados 125 tomos a Pesetas 0'60 cada tomo

1. de Camponer. Doloras, 1. ^a serie.	85. José Estremera. Fábulas.	64. Alfonso Karr. Buscar tres pies al gato.	100. Novelas picarescas. Lavarillo de Tormes y Rinconete y Cortadillo.
2. — Doloras, 2. ^a serie.	86. E. Pardo Bazán. Novelas cortas	65. Francisco Pi y Suñer. El Cid Campeador.	101. J. León Pagano. La balada de los sueños.
3. — Humoradas y cantares.	87. E. Fernández Vaamonde. Cuentos amorosos.	66. Vital Aza. Pamplinas.	102. A. Guerra. Polvo del camino.
4. — Pequeños poemas, 1. ^a serie	88. E. Pardo Bazán. Hombres y mujeres de antaño.	67. A. Peña y Goñi. Rio revuelto.	103. Camilo Castello Branco. Maria Moisés.
5. — Pequeños poemas, 2. ^a serie	89. J. de Burgos. Cuentos, cantares y chascarrillos.	68. E. Gómez Carrillo. Tristes idillos	104. Gracia Deledda. Cuentos de la Cerdeña.
6. — Pequeños poemas, 3. ^a serie	90. E. Pardo Bazán. Vida contemporánea.	69. Nicolás Estévez. Calandracas.	105. Antología taurina.
7. — Colón, poema.	91. J. de Burgos. Vida contemporánea.	70. V. Blasco Ibáñez. A la sombra de la higuera.	106. Manuel Carrotero. La espuma de Venus.
8. — Drama Universal, poema, primer tomo	92. J. de Burgos. Vida contemporánea.	71. A. Dumas, hijo. La Dama de las Camelias.	107. Federico Rahola. Los ingleses vistos por un latino.
9. — Drama Universal, poema, segundotomo.	93. J. de Burgos. Vida contemporánea.	72. J. M. Bartrina. Versos y prosa.	108. Eça de Queiroz. La nodriza.
10. — El Licenciado Torralba.	94. J. de Burgos. Vida contemporánea.	73. F. Baroja. En la brecha.	109. A. de Chamisso. Pedro Schlemihl ó el hombre que ha perdido su sombra.
11. — Poesías y Fábulas, 1. ^a serie	95. J. de Burgos. Vida contemporánea.	74. Luis Taboada. Notas alegres.	110. M. Sarmiento. Asi.
12. — Poesías y Fábulas, 2. ^a serie	96. J. de Burgos. Vida contemporánea.	75. Xavier de Montepin. La señorita Tormenta.	111. Felipe Trigo. A todo honor.
13. E. Pérez Escribá. Fortuna.	97. J. de Burgos. Vida contemporánea.	76. A. Zozaya. De carne y hueso.	112. Manuel Ugarte. Los estudiantes de París.
14. A. Lasso de la Vega. Rayos de luz	98. J. de Burgos. Vida contemporánea.	77. X. de Montepin. Muerto de amor	113. Fray Luis de León. La perfecta casada.
15. F. Urreola. Siguiendo al muerto	99. J. de Burgos. Vida contemporánea.	78. Conde León Tolstol. Venid a mí...	114. Jorge Manrique. Poesías.
16. A. Pérez Nave. Los humildes.	100. J. de Burgos. Vida contemporánea.	79. A. Calderón. A punta de pluma.	115. El Abate Prévost. Manón Lescaut.
17. S. Rueda. El gusano de luz.	101. J. de Burgos. Vida contemporánea.	80. Enrique Murgu. Elena.	116. J. Givanel Mas. Prosa epistolar
18. S. Delgado. Lluvia menuda.	102. J. de Burgos. Vida contemporánea.	81. Luis Taboada. Siga la broma.	117. J. Givanel Mas. Devocionario poético.
19. O. Frontaura. Gente de Madrid.	103. J. de Burgos. Vida contemporánea.	82. L. G. de Giner. La Samaritana.	118. Miguel A. Ródenas. De las ma jadas al Otero.
20. Miguel Matgora. Un viaje á los infernos.	104. J. de Burgos. Vida contemporánea.	83. Oyarzo de Bergerac. Viaje á la luna.	119. E. Marquina. Juglarías.
21. A. Sánchez Pérez. Botones de muestra.	105. J. de Burgos. Vida contemporánea.	84. E. Antonio Flores. ¡Huérfano!	120. Gabriel Miró. Los amigos, los amantes y la muerte.
22. J. M. Matheu. ¡Bataplán!	106. J. de Burgos. Vida contemporánea.	85. Ivan Tourgueneff. Hamlet y Don Quijote.	121. S. Rusiñol. Hojas de la vida.
23. T. Guerrero. Gritos del alma.	107. J. de Burgos. Vida contemporánea.	86. A. Pastana (Gael). Cuentos.	122. F. de Lamartine. Rafael.
24. Tomás Luceño. Romances y otros excesos.	108. J. de Burgos. Vida contemporánea.	87. Angel Guerra. Al sol.	123. A. Karr. El perro de Sir John
25. L. Ruiz Contreras. Palabras y plumas.	109. J. de Burgos. Vida contemporánea.	88. T. Dostolewsky. Alma infantil.	124. E. Zamaola. Rick.
26. R. Sepúlveda. Sol y Sombra.	110. J. de Burgos. Vida contemporánea.	89. E. de Amleis. Aire y Luz.	125. A. de Lamartine. Graziella.
27. J. López Silva. Migajas.	111. J. de Burgos. Vida contemporánea.	90. L. Garola de Giner. Valentina.	
28. F. Pi y Margall. Trabajos sueltos	112. J. de Burgos. Vida contemporánea.	91. E. de Amleis. Manchas de color.	
29. E. P. Bazán. Arco iris, cuentos.	113. J. de Burgos. Vida contemporánea.	92. Voltaire. Zadig y Micromegas.	
30. E. Rodríguez Solís. La mujer, el hombre y el amor.	114. J. de Burgos. Vida contemporánea.	93. M. Ugarte. Mujeres de París.	
31. M. Matosés (Gorzuelo). ¡Aleluyas finas!	115. J. de Burgos. Vida contemporánea.	94. Obras menores de Cervantes.	
32. E. Pardo Bazán. Por la España pintoresca (viajes).	116. J. de Burgos. Vida contemporánea.	95. Obras menores de Cervantes.	
33. J. A. Flores. Doce españoles de brocha gorda.	117. J. de Burgos. Vida contemporánea.	96. J. Pérez Zúñiga. Chapuceras.	
	118. J. de Burgos. Vida contemporánea.	97. Voltaire. Cándido.	
	119. J. de Burgos. Vida contemporánea.	98. Goethe. Las amarguras del joven Werther.	
	120. J. de Burgos. Vida contemporánea.	99. J. Benavente. Teatro rápido.	

NOTA.—Tot hom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebra a volta de correu, franca de porta. No responen d'extraviis si no's remet, ademés 30 cèntims per a certificat. Als corresponals se'ls otorguen rebuixes.

LA SENYORETA TARDOR

—Aquest vi en píldores i jo, estem a la seva disposició.